

بسم الله الرحمن الرحيم

هویت در معماری معاصر جهان

مجموعه مقالات درسی دانشجویان کارشناسی ارشد معماری

دانشگاه آزاد اسلامی قزوین

زیر نظر: دکتر حسین سلطان زاده

پدید آورندگان:

سلطان زاده - شاهیان فرد - یزدگرد - اسدی اسدآباد - یادگاری - سیهری - حقایق -
روئین تن - رضایی آشتیانی - مطیعی - هدایتی - هنریشه - قاسمیان

سر شناسه : همایش علمی دانش آموختگان معماری و شهرسازی دانشگاه آزاد اسلامی قزوین (سومین: ۱۳۸۹: قزوین)
عنوان و نام پدیدآور : هویت در معماری معاصر جهان، مجموعه مقالات درسی دانشجویان کارشناسی ارشد معماری
دانشگاه آزاد اسلامی قزوین / زیر نظر دکتر حسین سلطان زاده، پدید آورندگان سلطان زاده... [و دیگران].
مشخصات نشر : قزوین، دانشگاه آزاد اسلامی (قزوین)، ۱۳۸۹.

مشخصات ظاهری: ۱۴۳ص: مصور: ۲۲ * ۲۹ س م.

شابک : 978-964-10-0379-3

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت : پدید آورندگان سلطان زاده، شاهیان فرد، یزدگرد، اسدی اسدآباد، یادگاری، سپهری، خفایق.

یادداشت : ص.ع. به انگلیسی: Identity in contemporary architecture in the world.
Hossein soltanzadeh

یادداشت: کتابنامه.

موضوع : معماری و فلسفه

موضوع : معماری بومی

موضوع : هویت (روان شناسی)

شناسنامه ی اثروده: سلطان زاده، حسین، ۱۳۳۵-

شناسنامه ی اثروده: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد قزوین

رده بندی کنگره : ۷۲۰/۱: ۸ ۱۳۸۹ NA

رده بندی دیوئی : ۷۲۰/۱:

شماره کتابشناسی ملی: ۷۷۰۸۱۲



عنوان کتاب : هویت در معماری معاصر جهان

زیر نظر : دکتر حسین سلطان زاده

ناشر : دانشگاه آزاد اسلامی واحد قزوین

ناظر فنی : پرویز زارعی

طرح جلد، صفحه آرا و ویراستار: سیده مظهره موسوی

چاپ و صحافی : تایپ پرینت

سال انتشار: ۱۳۸۹

نوبت چاپ : اول، ۱۳۸۹

شمارگان : ۲۰۰۰ نسخه

قیمت : ۳۸۰۰ تومان

شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۱۰۰۰-۰۳۷۹-۳

• کلیه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است •

ساختمان مرکزی : قزوین، بلوار نخبگان، دانشگاه آزاد اسلامی قزوین

مرکز پخش قزوین: ۰۲۸۱-۳۶۷۵۷۸۷

واحد فروش تهران: ۰۶۶۴۹۴۵۴۱ ۰۶۶۹۷۳۵۳۹ ۰۶۶۴۸۳۲۵۱ ۰۶۶۴۸۱۶۴۶ ۰۲۱-۶۶۹۵۱۶۴۶

آدرس سایت: www.Qiau.ac.ir

پست الکترونیک: spc@qiau.ac.ir

۴	مقدمه
۶	هویت در معماری / دکتر حسین سلطان زاده
۱۵	معماری اسپانیا در گذر زمان / ستاره شاهیان فرد
۲۵	اسپانیا، آنتونی گائودی و معماری فرا زمان / فاطمه یزدگرد
۳۵	معماری و هنر های زیبای مردم جزیره / آزاده اسدی اسدآباد
۴۷	معماری بوم گرا در مالزی / حمیده یادگاری
۵۶	خانه بومی مالایی در مالزی / حدیث الزهرا سپهری
۶۵	خانه های بومی چین و بازتاب آن در معماری معاصر / مریم حقایق
۷۵	معماری هند در گذر زمان / سوگند روئین تن
۸۳	چگونگی تأثیر اصول معماری کهن عربستان سعودی در معماری معاصر آن سرزمین / سیما رضائی آشتیانی
۹۷	معماری معاصر دبی / بابک مطیعی
۱۰۵	معماری خانه های چوبی روسیه / فاطمه هدایتی
۱۱۹	گذشته و حال با بیان هنر و معماری سرخپوستی / پری ناز هنر یشه
۱۲۹	تمدن مصر و چالش های معماری مدرن / هستی قاسمیان

مقدمه

معماری یکی از گسترده ترین و کاربردی ترین هنرهاست که از دوران باستان تا دوران مدرن همواره متناسب با نوع فضای طراحی و ساخته شده، برخی از ویژگی های فرهنگی و هنری یک جامعه را باز می تاباند، زیرا شکل گیری بسیاری از انواع فضاهای معماری به ویژه فضاهای عمومی و آیینی، افزون بر عوامل مادی مانند محیط، مصالح و تکنولوژی ساخت، تحت تأثیر عوامل فرهنگی نیز بوده است، همین نکته سبب شده که هنر معماری به عنوان یک رسانه بتواند در توسعه فرهنگ جامعه های انسانی همواره مورد توجه قرار داشته باشد.

در ابتدای دوران مدرنیسم و در پی گسترش تولید صنعتی بسیاری از محصولات، این اندیشه در غرب شکل گرفت که فضاهای معماری نیز مانند محصولات بسیاری از صنایع مانند اتومبیل می توانند جنبه ای جهانی داشته باشد و به ویژه با توجه به مصالح جدید مورد استفاده در ساختمان مانند آهن، بتن و بسیاری از محصولات صنعتی به عنوان لوازم و تأسیسات ساختمان و از سوی دیگر با توجه به این نکته که اجزای بدن انسان ها و کارکرد آنها و همچنین بسیاری از الگوهای اساسی مربوط به رفتارها و فعالیت های انسانی همانند، شبیه هم هستند به الگوهای عام، همانند و به اعتبار برخی از نظریه ها به الگوهای جهانی و بین المللی توجه شد و به این ترتیب بسیاری از ساختمان هایی که در نیمه اول قرن بیستم با سازه و مصالح جدید توسط معماران تحصیل کرده طراحی و ساخته شدند، به پیروی از اصول معماری مدرن، بیشتر بازتاب نوعی الگوهای جهانی و انتزاعی بودند و غالباً ویژگی های فرهنگی و محلی در آنها رعایت نمی شد.

این پدیده سبب شد که در بیشتر سرزمین هایی که معماری مدرن به آنها راه یافته بود، مردم نتوانند با فضاهای جدید از لحاظ فرهنگی ارتباط برقرار کنند. در کشورهای غربی که خاستگاه معماری مدرن بودند، امکان ارتباط بین فضاهای معماری و سایر پدیده های تاریخی و فرهنگی به حداقل ممکن کاهش یافت و مردم نتوانستند احساس تعلق به این نوع از فضاها داشته باشند. این فرایند موجب شد که در دهه های نخست نیمه دوم قرن بیستم اعتراض هایی به برخی خصوصیات معماری مدرن از جمله بی توجهی به فرهنگ های بومی و محلی صورت گیرد و عده ای از معماران خواهان توجه به برخی از جنبه های فرهنگی، محلی و بومی در طراحی فضاهای معماری شوند. این جنبش فرهنگی تنها به عرصه ی معماری محدود نشد، بلکه بسیاری از دیگر هنرها را نیز در بر گرفت و به جنبشی تبدیل شد که غالباً آن را پست مدرنیسم می خوانند. این جنبش مانند برخی از دیگر نهضت های فکری به بسیاری از کشورهای شرقی راه یافت و با توجه به این معماری مدرن نیز که در این کشورها توانسته بود بسیاری از خواسته ها و نیازهای فرهنگی و اجتماعی جامعه را برآورده سازد، مورد استقبال قرار گرفت و به صورت های گوناگون در معماری برخی از فضاها بازتاب یافت. البته پیش از آن که چنین جنبشی در غرب شکل گیرد، در ایران و برخی از دیگر کشورهای شرقی و اسلامی به چگونگی بازتاب فرهنگ ملی و اسلامی در بناهای شاخص توجه شده بود و فعالیت های سودمند و مهمی در این زمینه صورت گرفته بود.

با وجود آن که چند دهه از شکل گیری این جریان فکری و فراز و نشیب های آن می گذرد، اینک به سبب پاره ای از مسایل مهم جهانی مانند کمبود انرژی، آلودگی محیط زیست و مانند آن چندان مثل گذشته مورد توجه نیست، هر چند که برای بسیاری از کشورهای جهان به ویژه کشورهای شرقی و اسلامی که در معرض تبدلات گسترده فرهنگی قرار دارند، موضوعی مهم به شمار می آید و به نظر می رسد که کمابیش به ویژه در طراحی فضاهای آیینی و فرهنگی همواره مهم باشد.

مجموعه مقاله های ارایه شده در این مجموعه که دومین مجموعه مقاله های معماری از این گونه می باشد، حاصل برخی از بررسی های نظری دانشجویان طرح دو معماری در دانشگاه آزاد اسلامی قزوین و دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز است، که به صورت فوق برنامه و داوطلبانه توسط آنان به مقاله تبدیل شده است. موضوع طرح دو معماری نیمسال اول تحصیلی ۸۸-۸۹، بر اساس برنامه آموزشی، توجه به یک موضوع نظری و بازتاب آن در طرح معماری بوده است. برای این تمرین آموزشی، فرض شده که یک مرکز فرهنگی - آموزشی متعلق به یک کشور دارای فرهنگ سنتی معماری در دوره معاصر قرار است طراحی شود و لازم است که به برخی از ویژگی های فرهنگی و سنتی هنر و معماری آن سرزمین توجه شود تا بتوان بعضی از آنها را در فضاهای معماری منعکس کرد. به همین منظور در وهله نخست هر یک از دانشجویان فرهنگ و معماری سنتی، معماری مدرن و پست مدرن یک کشور انتخابی را مورد بررسی و مطالعه قرار دادند که حاصل این بررسی مقاله هر یک از آنان است، سپس برخی از ویژگی های فرهنگی و

بومی معماری آن کشور را در طرح معماری خود منعکس کردند. به سبب اهمیت موضوع چگونگی بازتاب فرهنگ و هویت در فضاها، معماری مناسب دانسته شد که مقاله ای که در این زمینه پیش تر تدوین و منتشر شده بود، به ابتدای مجموعه مقالات افزوده شود. تا چگونگی بازتاب پدیده های گوناگون در ویژگی های فرهنگی یک اثر مورد توجه قرار گیرد. لازم است ابتدا از سرکار خانم مهندس سیده مطهره موسوی که گردآوری، تصحیح و آماده سازی مقاله ها را انجام دادند، سپاسگزاری شود. همچنین لازم می دانم از استاد گرانقدر جناب آقای دکتر مرتضی موسی خانی، ریاست محترم دانشگاه آزاد اسلامی قزوین که همواره به فعالیت های پژوهشی و فوق برنامه برای توسعه و تعمیق آموزش توجه دارند و با مساعدت ایشان این مجموعه به مناسبت سومین همایش فارغ التحصیلان معماری منتشر می شود، سپاسگزاری نمایم. از همکار ارجمند جناب آقای دکتر سهیلی برای فعالیت های پژوهشی ایشان در عرصه دانشکده و به ویژه برگزاری همایش و همچنین مساعدت ایشان برای چاپ این مجموعه سپاسگزاری می کنم و همچنین لازم است از تلاش آموزشی فوق برنامه دانشجویانی که مقالات آنها در این مجموعه آمده است، قدردانی شود.

حسین سلطان زاده
رئیس دانشکده عمران و معماری

Identity in architecture

Hossien Soltanzadeh

Abstract

In the past architectural spaces reflected many of environmental and cultural characteristics, and every space in relation to role and situation of its position in artistic and architectural atmosphere of a territory, was a cultural phenomenon that was a part of forming identity in a society. The aim of this research is the cognition and introducing the phenomenon that were effecting in forming cultural and identical characteristics of any architectural spaces. In this way, we can use some appropriate alternatives for designing some kinds of architectural spaces. The main question in this research is : What phenomenon and factors are important role as an element in forming identity of architectural spaces. The theoretical frame work of this research is this view of point that more architectural spaces are reflected some cultural and environmental characteristics.

The result of this research indicates that phenomenon and elements such as: structure, environment, function, aesthetics factors, cultural phenomenon and symbolic phenomenon are the main elements of identity of cultural spaces.

Key words: Identity, architecture, culture, environment, function.

های نخست هجری در ایران اشاره داشت که برخی از خلفای اموی و عباسی، موضوع برتری های قومی و نژاد قوم عرب را مطرح کردند و ایرانیان در عکس العمل نسبت به آن، به هویت تاریخی و باستانی خود توجه و تاکید کردند. به نظم آوردن شاهنامه توسط دقیقی و فردوسی در جریان آن عکس العمل تاریخی صورت گرفت. در سرزمین های دیگر

هویت در معماری

حسین سلطان زاده *

چکیده

در گذشته فضاهای معماری بازتاب بسیاری از خصوصیات محیطی و فرهنگی بستر جغرافیایی و تاریخی خود بودند و هر فضا متناسب با نقش و جایگاه آن در عرصه هنر و معماری یک سرزمین، پدیده ای فرهنگی نیز به شمار می رفت که بخشی از عناصر سازنده هویت یک جامعه بود. هدف از بررسی این موضوع، شناخت و معرفی پدیده های موثر در شکل دادن به ویژگی های فرهنگی و هویتی یک اثر معماری است، زیرا به این ترتیب می توان برای طراحی برخی از انواع فضاهای معماری در دوره معاصر از راهکارهای مناسب استفاده کرد. پرسش اصلی این تحقیق اینست که چه عوامل و پدیده هایی را می توان به عنوان عناصر سازنده هویت یک فضای معماری مورد توجه قرار داد؟ و چار چوب نظری تحقیق اینست که بیشتر فضاهای معماری منعکس کننده برخی از خصوصیات فرهنگی و محیطی جامعه ای که در آن شکل گرفته اند، هستند. نتایج این بررسی نشان می دهد که عوامل و پدیده هایی مانند، سازه، محیط، کارکرد، عوامل زیبایی شناسانه، پدیده های فرهنگی و پدیده های نمادین را می توان به عنوان عناصر سازنده هویت یک فضای معماری به شمار آورد.

واژه های کلیدی : هویت، معماری، فرهنگ، محیط، کارکرد.

۱. مقدمه

در دوران گذشته که کمابیش همه جوامع فضای فرهنگی خاص خود را داشتند، موضوع هویت غالباً به شکلی بارز و بحرانی مطرح نمی شد، مگر در مواردی که موضوع همجواری دو فرهنگ و ارتباطات بین فرهنگی به موضوع سلطه و غلبه ی فرهنگی تبدیل می شد. برای نمونه می توان به قرن